

Stop genderovému chaosu v nemeckej gramatike!

- CZ24 News | 1. ledna 2024

NEMECKO: Nové vlády v nemeckých spolkových republikách Hesensko a Bavorsko chcú z úradov, škôl i verejnoprávnych médií vyhnáť genderovú politiku, teda zohľadňovanie genderovej rovnosti pri používaní výrazov. Médiám a univerzitám sa taký postup nepáči, republikové vlády sa ale odvolávajú na authority v otázkach pravopisu.

Rada pre nemecký pravopis s neochotou konštatovala, že sa k zápisu genderovo vyvážených výrazov stále častejšie používajú interpunkčné znamienka a ďalšie znaky, ako sú dvojbodka, hviezdička či podtrhnutie, ktoré však nepatrí k jadru nemeckého jazyka.

Príkladom takýchto zápisov je v nemčine výraz Bürger:innen, ktorý znamená občania a občianky. Namiesto dvojbodky, hviezdičky a podtrhnutia sa používajú tiež zátvorky a veľké písmená. Výsledkom je potom zápis Bürger(innen), prípadne BürgerInnen. Rada pre nemecký pravopis sa v oficiálnych predpisoch čím sa má písanie riadiť, k takzvaným genderovým znamienkam vstriečne nepostavila.

„Tieto spojovacie symboly nie sú súčasťou jadra nemeckého pravopisu. Majú navyše cez svoju formálnu jazykovú funkciu metajazykového významu sprostredkovať genderovú identitu – mužskú, ženskú, inú,“ uviedla rada. Poznamenali tiež, že takáto podoba zápisu je navyše nad rámec skratkových foriem, ktoré už predpisy upravujú. V skrátenej podobe sa občania a občianky zapisujú ako Bürger/-innen.

S genderovaním za pomoci zvláštnych znakov sa rozhodla skončiť nová hesenská vláda pod vedením súčasného premiéra Borisa Rheina z konzervatívnej Kresťanskodemokratickej únie (CDU). Ten doposiaľ vládol so Zelenými, po vyhraných októbrových voľbách si ale za partnera vybral Sociálnych demokratov (SPD). Do koalície zmluvy sa tak dostala formulácia, že verejná správa a ďalšie štátne a verejné inštitúcie sa takým spôsobom so špeciálnymi znakmi budú vyhýbať. Týka sa to i škôl, univerzít a verejnoprávnych médií. „Zároveň stanovíme, že štátne a verejnoprávne inštitúcie (ako školy, univerzity a televízie s rozhlasom) sa vyvarujú genderových zmienok a budú sa riadiť orientáciou vytýčenou Radou pre nemecký jazyk,“ [uvádza](#) dokument vytvorený koalíciou CDU a SPD vedenou Borisom Rheinom.

Hesenská verejnoprávna rozhlasová a televízna spoločnosť HR, ktorá je členom celonemeckej siete ARD, plánovaný zákon kritizovala. Nariadenie, ktoré by predpisovalo používať určitú formu jazyka, by podľa HR porušovalo zásadu vysielacej slobody. Spoločnosť poznamenala, že politici by do podoby písanej a hovorenej komunikácie nemali nijako zasahovať.

Voči postojom nastupujúcej Rheinovej vlády sa vymedzili fakulty germanistiky hesenských univerzít v Giessene, Darmstadte, Kesselu a Marburku. V spoločnom prehlásení žiadajú, aby sa politici CDU a SPD zdržali v koalícnej zmluve zmienenej pasáže o zákaze.

„Ako odborníčky a odborníci na nemecký jazyk vnímame svoju občiansku povinnosť uviesť na pravú mieru chybnosť danej vety. Zároveň chceme dostať našej zodpovednosti za vzdelávanie učiteľov a učiteľiek nemčiny,“ uviedli predstavitelia univerzít. Germanisti rovnako poukázali na to, že koalície strany chcú regulovať podobu jazyka, pritom Radu pre nemecký pravopis chybné označili za Radu pre nemecký jazyk.

Väčšina Nemcov je proti povinnému genderovaniu

Na genderovanie má jasný názor aj bavorský premiér Markus Söder. „Osobne vám ručím za to, že pokiaľ budem premiérom, nebude na školách, na vysokých školách a ani na úradoch dochádzať k žiadnemu povinnému genderovaniu, dámy a páni... V žiadnom prípade,“ prehlásil už v lete na známom festivale Gllamoos v dolnobavorskom Abensbergu. Svoj postoj zopakoval na počiatku decembra v republikovom sneme. „Za Bavorsko môžem povedať, že počas nášeho vládnutia nebude povinné genderovanie. Naopak, my ho dokonca v školách a v správe zakážeme,“ vyhlásil rezolútne. Jeho slová pobúrili časť bavorskej opozície, ale podľa prieskumu inštitútu Civey pre denník Augsburger Allgemeine s premiérovým postojom súhlasí 74 % Nemcov a len každý piaty považuje zákaz za chybný krok. Názor obyvateľov Bavorska je takmer identický, 75 % je pre zákaz, 20 % s ním nesúhlasí.

Bavorský zväz filológov (BPV) k téme vydal prehlásenie, v ktorom vyzval k zavedeniu jasných pravidiel, zároveň sa ale vyslovil proti tvrdým zákazom. „Zväz sa zasadzuje o to, aby sa na bavorských školách zaobchádzalo s nemeckým jazykom opatrne. To znamená byť otvorený k novým formám, ako je napríklad rovnaké zaobchádzanie s ženami i mužmi, ale zároveň tieto formy nezavádzať bez rozmyslu, než sa za ne hovorcovia postaví a než vzniknú jasné pravidlá,“ povedal šéf BPV Michael Schwägerl.

Schwägerl tiež poukázal na to, že genderovanie by mohlo skomplikovať výuku nemčiny stále zvyšujúcim počtom študentov z rodín migrantov. „Kto v nemeckom jazyku stále ešte bojuje s tromi gramatickými rodmi a správnymi členmi, nepotrebuje ďalšie ťažkosti,“ povedal. Zároveň dodal, že zákaz nepovažuje za nutný a za účinný. „Hrozilo by ďalšie rozštiepenie a polarizácia školnej obce,“ dodal.

Genderové znamienka, konkrétne genderová hviezdička (nemecky Gendersternchen), sa už prdtým dostali do pozornosti Spoločnosti pre nemecký jazyk (GfdS). Táto spoločnosť každoročne zostavuje rebríček výrazov, ktoré najviac ovplyvnili podobu nemčiny. V roku 2020 na deviatu pozíciu zaradili práve zloženinu Gendersternchen. Používanie tohto symbolu podľa GfdS odkazuje nielen na ženy a mužov, ale priamo na celú genderovú rozmanitosť.

ZDROJ: ČTK/iDnes/CZ24.news